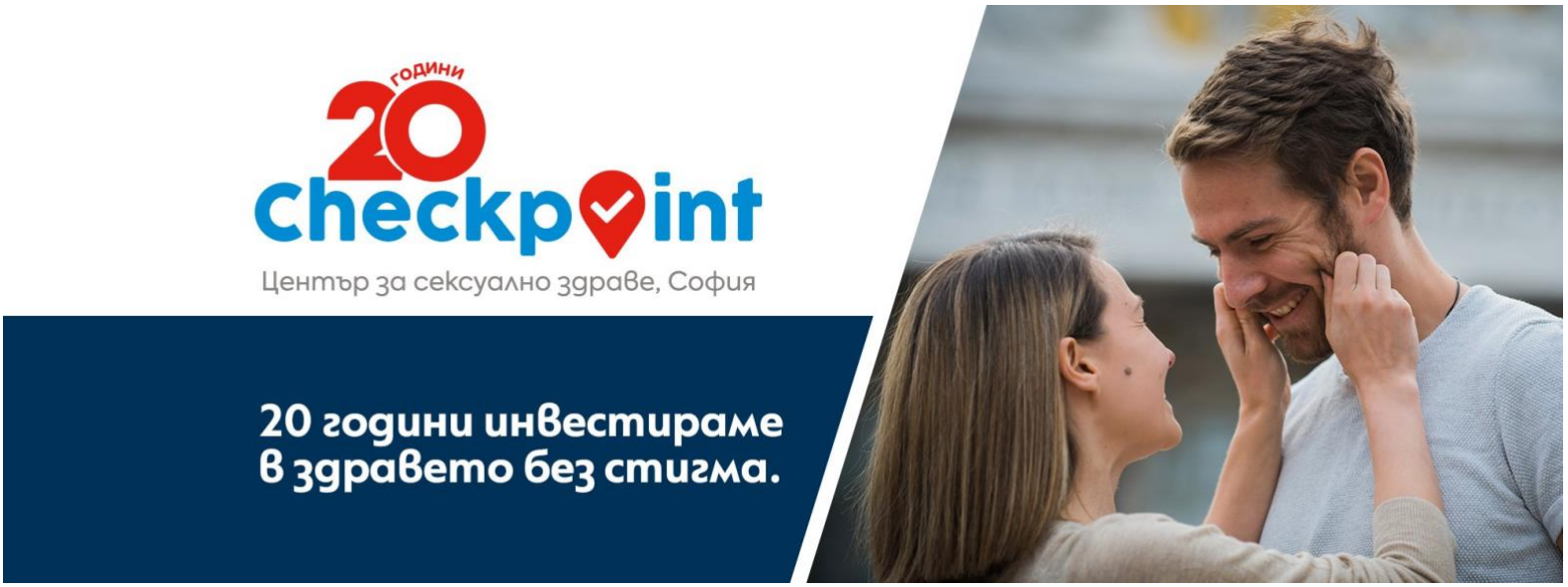
Здраве без граници

Health Without Borders

ОТЧЕТ
НА СДРУЖЕНИЕ „ЗДРАВЕ БЕЗ ГРАНИЦИ“

2021 г.

За сдружението

Сдружение "Здраве без граници" е неправителствена организация, основана от българския екип, работил за международната хуманитарна организация "Лекари без граници" (MSF).

Сдружението е официално регистрирано през месец май 2004 г.

История

През февруари 2000 г. "Лекари без граници" – Швейцария разкрива медицински център, наречен "Център за сексуално здраве". Основните дейности са, диагностика, лечение и профилактика на сексуално преносими инфекции и превенция на ХИВ/СПИН, включително доброволно консултиране и тестване за ХИВ.

През 2003 г. стартира проект, целящ подобряването на достъпа до първична медицинска помощ за ромското население на квартал "Факултета", София.

През август 2003 г. започва дейност Мобилна клиника. В него се предоставят услуги за диагностика и лечение на ППИ за хора с рисково сексуално поведение – проституиращи мъже и жени, лица употребяващи интравенозни наркотици и бездомни. Основната идея е да се доближи медицинската помощ до хора със затруднен достъп до медицински услуги.

Преди "Лекари без граници" да прекрати мисията си в България, е взето решение да се подкрепи създаването на ново българско сдружение, което да поеме и развие инициираните проекти.

Екипът от професионалисти, представляващ "сърцето" на сдружение "Здраве без граници", продължава да работи в същото направление.

Мисия, визия, цели

Ние вярваме, че всеки човек трябва да е здрав и да получава подкрепа, когато се нуждае от нея.

Ние, в сдружение „Здраве без граници", работим за:

- Осигуряване на превенция, диагностика и лечение на ХИВ и сексуално преносимите инфекции, като се ръководим от принципите на Световната здравна организация в областта.
- Съдействие за предоставянето на психологическа, социална, консултативна и правна подкрепа включително, но не само по темата за сексуално преносимите инфекции
- Застъпничество за за правата на пациентите в България.

Средствата за постигане на целите на сдружението са:

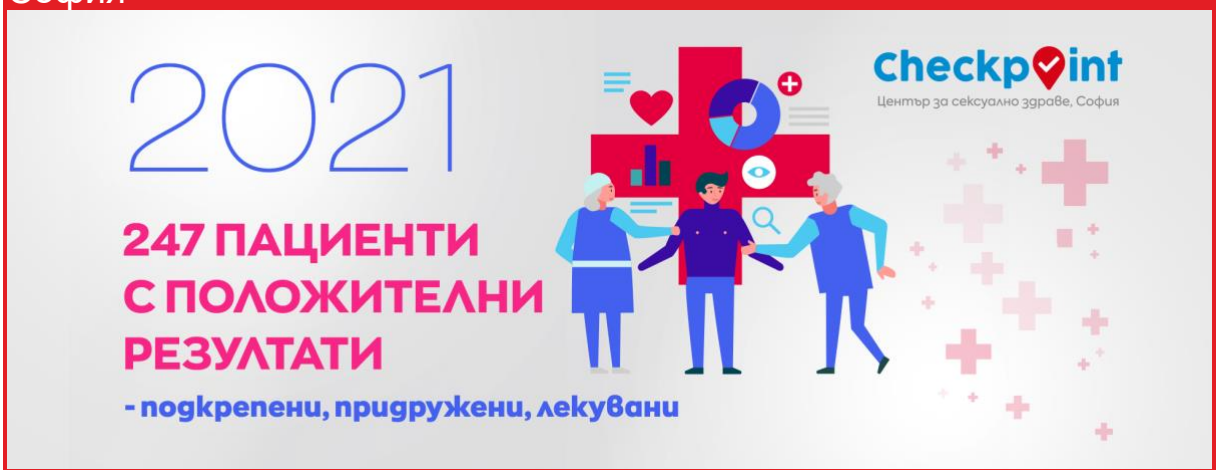
- Предоставяне на здравни, образователни и социални услуги за превенция и лечение на сексуално преносимите инфекции.
- Оказване на социално-психологическа и здравна подкрепа на рискови общности, включително на хора, живеещи с ХИВ, чрез консултации, обучения, семинари и индивидуална подкрепа.

- Реализиране на застъпнически кампании за намаляване на стигмата спрямо различни рискови общности с оглед зачитането на основните човешки права.
- Организиране на форуми, срещи, семинари, конференции и други мероприятия, свързани с постигане целите на сдружението.
- Развитие и участие в национални и международни проекти и програми, свързани с целите на сдружението.
- Разработване на анализи, вкл. извършване на научно-изследователска дейност, и разпространение на информационни материали с оглед постигане целите на организацията.
- Обучение на кадри, сътрудничество с експерти или с други организации със сходна цел, създаване и участие в работни групи, както и други подходящи начини за осигуряване постигането на целите си.

НИЕ СМЕ ДО ХОРАТА И ПОМАГАМЕ

Всеки шести с ХИВ в страната през 2021 г. е открит от CheckPoint София

Всеки 27 направен тест в CheckPoint София, управляван от „Здраве без граници“, през 2021 г. – с положителен резултат за сексуалнопреносима инфекция

През 2021 г. специалистите на единствения в страната здравен център за безплатно и анонимно изследване за ХИВ, както и за изследване на хепатит В, С, сифилис и други сексуално преносими инфекции, са извършили 6613 теста. От тях 3348 – за ХИВ, 1241 – за хепатит С, 804 – за хепатит В, 751 – за сифилис и 469 PCR теста за наличието на гонорея, хламидия и микоплазма. Мъжете, които са се изследвали, са близо 3 000, а жените – малко над 800. Запазва се тенденцията повече мъже да се изследват. Тестовете за инвитро процедури са направени на 94 двойки.

36 са новооткритите с ХИВ пациенти на здравния център. На всички е предоставена емоционална подкрепа във връзка с поставената диагноза. Всички пациенти с положителен резултат са получили потвърждение на своя статус от националната ХИВ лаборатория и са придружени за лечение в специализираната клиника за ХИВ в столицата. Екипът на CheckPoint София изказва своята благодарност към доц. Нина Янчева и нейния екип от СБАЛИПБ – лекарите, медицинските сестри, медицинските организатори, които и през 2021 г. инвестираха подкрепа в усилията на здравния център за това пациентите да получат медицинска грижа и терапия в най-ранния етап от диагностицирането им. *„Ние сме убедени, че партньорският подход, който доц. Янчева и нейният екип в ОПИН прилага в грижата за живеещи с ХИВ, са ключови за намаляване на ефектите от тази 40-годишна пандемия и на стигмата върху живеещите с вируса“,* коментира Елена Биринджиева, управител на CheckPoint София.

От направените 3004 теста за хепатит В и С – **85 са положителните случаи на пациенти с хепатит С,** а **2 – положителните с хепатит В.** На всички пациенти е препоръчана консултация с гастроентеролог, **а 9 пациенти с хепатит С**

успешно провеждат лечение. У нас е достъпно скъпоструващо лечение за хепатит С, финансирано от НЗОК.

751 са извършените през 2021 г. тестове за сифилис. **Близо 10% от тях (73) са положителни.** На пациентите с положителен сифилис резултат е приложено лечение до тотално изчистване на инфекцията. През 2021 г. здравният център CheckPoint София бе единственото общностно достъпно място, което предлагаше лечение за сифилис.

Данните показват още, че **от направените близо 470 PCR теста за гонорея, хламидия и микоплазма, положителните резултати също са малко над 10 на сто (51).** След консултиране с лекар, на пациентите е назначено лечение и препоръчано проследяване.
От средата на 2021 г. в центъра функционира система за управление на отношенията с пациентите, която позволява дистанционно отчитане на резултатите от тестовете, назначаване на рецепта за лечение, проверка на история на изследванията и на плащанията, както и онлайн записване на часове за консултация със специалист. По този начин здравният център отговори на всички възможни предизвикателства, свързани с достъпа до здравни грижи на пациенти, които имат нужда от анонимно, дискретно изследване и консултиране за своето сексуално здраве.

ПОПИТАХМЕ ОБЩЕСТВОТО. СТИГМАТА ПРОДЪЛЖАВА.

Проучване: Страхът и стигмата пречат за навременното диагностициране на ХИВ

Мария Бакалова подкрепи ***усилията на „Здраве без граници“ и Центъра за сексуално здраве CheckPoint София за контрол на вируса***

Едва 16% от българите са се изследвали за ХИВ, но в голямата си част това са жени в детеродна възраст и се предполага, че са го направили по необходимост. Делът на осъзнато изследвалите се е изключително малък, показва проучване на обществените нагласи по отношение на ХИВ/СПИН на изследователски център „Тренд“. То е проведено през м. ноември 2021 г. и беше представено по време на дискусията „ХИВ вече не убива, но стигмата – да“, организирана от Центъра за сексуално здраве CheckPoint София в навечерието на Световния ден за борба с ХИВ/СПИН – първи декември. В същото време ранното диагностициране дава възможност за започване на навременна терапия, която позволява носителите на вируса да живеят дълго, да не заразяват партньорите си и да имат здрави деца. С тази възможност са наясно само 16% от българите, показва още изследването.

„Аз се радвам, че предизвикателствата не стоят пред пациентите, тъй като терапията е налична. Тя е достъпна. С една таблетка дневно хората с ХИВ могат да живеят ефективен живот. По-скоро се притеснявам за ефективността на превенцията на ХИВ. Липсата на достъпност до анонимното изследване за ХИВ“, призна на форума Елена Биринджиева, ръководител на центъра, която повече от 20 години подкрепя пациентите с вируса. През 2021 г. CheckPoint София провежда анонимно допитване сред 106 българи, които живеят с ХИВ – 92 мъже и 14 – жени. От тях 26 пациенти признават, че са открили ХИВ в късна фаза, когато са имали влошен имунен статус, тъй като са се притеснявали от изследването, защото живеят в малко градче или са се страхували от очаквания резултат.

Една от причините за страха е непознаването на съвременните терапии, около половината от диагностицираните са мислили, че носителите на вируса живеят малко. Другата е стигмата в обществото, което отказва да ги приеме. Според проучването на „Тренд“ едва 15% от българите са готови да имат приятел с ХИВ. Само една трета са съгласни да работят с ХИВ-позитивен (32%) или да общуват с носител на вируса (36%). Да създадат семейство с партньор с ХИВ са склонни 2%, да живеят с инфектиран – 7%. Все още всеки пети българин смята, че може да се зарази при ползване на общи тоалетни помещения, а всеки четвърти, че това може да се случи при разговор със заразен или при ползване на неизмити прибори.

„Антиретровирусната терапия все още не дава възможност да се ликвидира вирусът, но ако вирусният товар е под границите на откриваемост, този човек престава да е зарàзен за околните. ХИВ не може да се предава чрез кихане и кашляне, ръкостискане, целувка, ползване на общи прибори, дрехи, спане в едно легло. Лошото е, че стигмата не е преодоляна и в медицинските работници. Много медици имат страх, а това затруднява грижата за пациентите“, призна на форума Марияна Стойчева от Медицински университет – Пловдив.

От своя страна доц. Нина Янчева от Медицинския университет в София допълни, че пациентите с ХИВ, които се придържат към своята терапия, преболедуват по-леко новия COVID-19. Доцентката посочи още, че едно от най-

големите предизвикателства пред грижата за живеещи с ХИВ е ангажирането на други медицински специалисти.

По отношение превенцията медицината е напреднала до такава степен, че вече е създадено хапче, предпазващо от ХИВ. Т.нар. предекспозиционна терапия с медикамента PrEP, която се прилага върху негативни пациенти от рискови групи, беше представена от д-р Ивайло Паков от Медицинския университет в гр. Плевен. Наблюдение върху 230 пациенти, стартирали терапията, показва, че нито един от тях не се е инфектирал, коментира д-р Паков, който ги е консултирал в рамките на съвместната му работа в CheckPoint София. Всяка сряда д-р Паков консултира пациенти за PrEP.

В Световния ден на борбата с ХИВ/СПИН номинираната за „Оскар“ актриса Мария Бакалова подкрепи усилия на „CheckPoint“ за осигуряване на превенция сред рисковите от заразяване групи. Тя записа видео, в което разказва как се е запознала с диагнозата ХИВ чрез своя героиня. И разказва за *„множеството чувства и емоции, през които преминаваш, докато научиш, че с една или две таблетки на ден живеещите с ХИВ могат да имат нормална продължителност на живота, да имат здрави деца и да не предават вируса на своите партньори или на лекари при медицински манипулации. Да живееш с ХИВ вече не е смъртна присъда. Страшни са стигмата и неразбирането. Страшно е също и незнанието, отлагането във времето, това да си изправен срещу непознатото“,* обобщава актрисата и призовава всички да се изследват.

КЛЮЧОВИ ИНИЦИАТИВИ

CheckPoint София предостави безплатни социални и правни консултации

Сдружение „Здраве без граници“ и неговият Център за сексуално здраве CheckPoint София имат дългогодишен опит в предоставянето на безплатни и

анонимни тестове, консултиране и превенция на ХИВ, хепатит и сексуално преносими инфекции сред най-уязвимите общности.

Центърът познава не само проблемите на тези групи в здравната сфера, но също и техните социални и граждански предизвикателства, свързани с липсващите в България интегрирани услуги за уязвими групи. Мнозинството от хората, които са в уязвимо положение, са подложени на множествена дискриминация, като в същото време почти не познават своите права, нямат културата и опита да се застъпват за тях.

В условията на епидемията от COVID-19 общностният здравен център имаше все повече клиенти, изпаднали в икономически трудности и социална изолация. Мнозина от тях, особено хората, живеещи с ХИВ, изпитват затруднен достъп до здравни услуги или пък се нарушават правата им като пациенти.

В рамките на 6 месеца (от януари до юли 2021 г.) здравният център предостави подкрепа за „образоване“ на представители на уязвими общности по отношение на техните права като граждани и пациенти на здравната система и да им предложи квалифицирана правна помощ за консултиране и разрешавана на конкретни казуси. Посредством информационни дейности и адвокатски консултации инициативата допринесе за повишена култура по отношение на човешките, гражданските и пациентските права и ще намали случаите на дискриминация и отказ на здравни услуги. Приоритетно от проекта се ползват хора с наркотична зависимост, гей мъже и хора, живеещи с ХИВ.

Работа на терен

В рамките на инициативата бе предоставена активна работа на терен сред общностите на гей мъжете и на употребяващите наркотици. Екипи посещаваха местата, където пребивават общностите, и ще провеждат консултиране по социални и здравни въпроси и разяснителна работа по отношение на правата на представителите на общностите като граждани и пациенти. За целта се използваха и специално разработени образователни материали, които информират за правата и ще промотират юридическата подкрепа, предоставена от проекта. Екипите помагаха хората от общностите да идентифицират случаите на нарушения на правата и ги мотивираха да се обръщат за безплатна юридическа помощ. Работата на терен бе с интензивност веднъж седмично, като бяха подбрани локации с концентрация на групите. За групата на гей мъжете бе реализирана и теренна работа в онлайн среда (чатове, сайтове за запознанства и др.).

Правна помощ

Дейностите по правна помощ и медиация се предоставяха в CheckPoint София. Те бяха широко промотирани сред уязвимите общности, предимно чрез работата на терен. Юристът предостави консултации и подкрепа в случаите на нарушени права и ситуации като прояви на дискриминация, физическа или вербална агресия и насилие, отказани услуги и други – в семейството, на работното място, в институциите, в здравната система или на обществени

места. Юристът подготви жалби и друга документация за институциите, както и досъдебна защита. Правният специалист провеждаше също индивидуални и групови обучения, свързани с правата на общностите. Проектът „Подкрепени в кризата“ бе финансиран по Схемата за финансиране на малки инициативи в рамките на Тематичен приоритет № 2: Подкрепа за правата на човека и на стойност 9741.00 евро.

„Здраве без граници“ дигитализира процесите за подкрепа на своите клиенти

През 2021 г. Сдружение „Здраве без граници“ реализира проект от началото на януари 2021 г. Проектът „Дигитално дискретни“ имаше за цел да подобри ефективността на единствената служба в София за безплатни услуги в сферата на сексуалното здраве – **CheckPoint София** посредством разработване и внедряване на дигитална платформа. Чрез технологичната иновация се създадат условия за по-добро обслужване на пациентите, както и подобряването на онлайн консултирането и цялостно управление на комуникацията с тях. Платформата предоставя възможност за онлайн **записване на часове за изследване и консултации,** както и онлайн възможност за достъп до резултати от изследвания на клиентите.

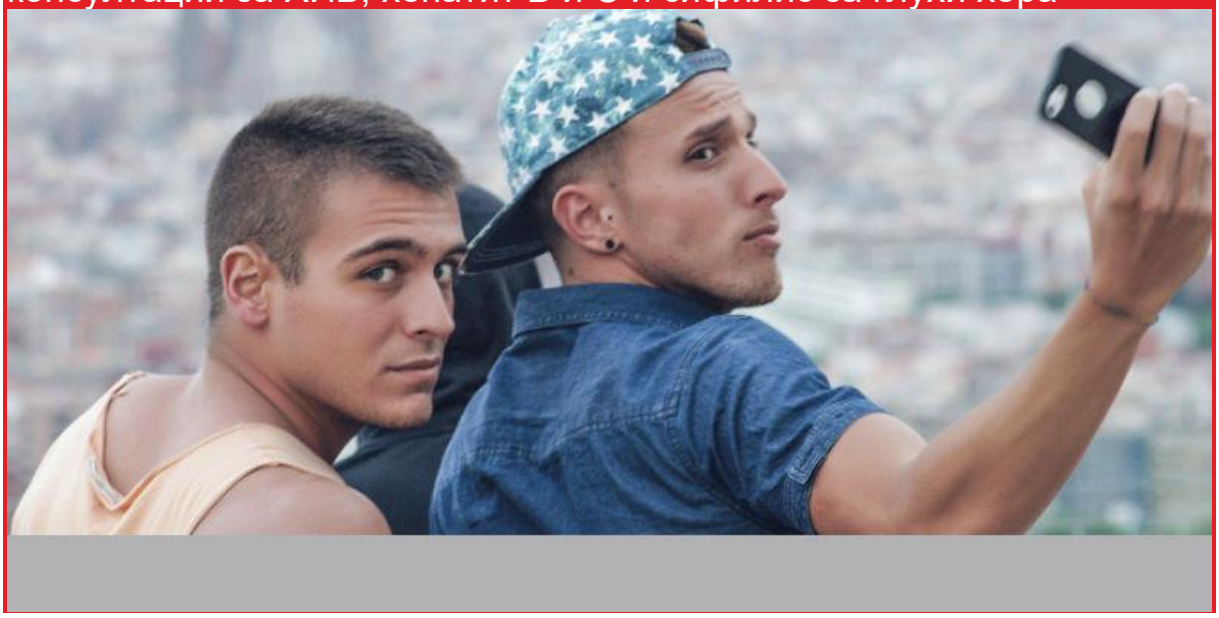
Всеки клиент, провел изследване за ХИВ, хепатит или сексуално-предавани инфекции получава индивидуален код, с който има достъп до резултатите си онлайн. Това намали повторното идване или изчакването на резултати и съответно струпването на клиенти в помещенията на центъра. Също така, благодарение на възможността клиентите да виждат по всяко време хронология и резултати от предишните си изследвания, това им помага да планират регулярността на посещенията си в центъра (не малка част от клиентите се изследват за ХИВ регулярно през няколко месеца).

Центърът създаде и онлайн платформа за консултиране и съветване. Тази услуга не е новост за центъра, който отдавна предлага консултиране по

интернет на клиенти, които имат притеснения да посещават консултант на място. Чрез новата услуга пациентите могат да се записват предварително часове за онлайн консултации. Също така, посредством единната платформа на центъра се организират дистанционни групови събития. **Дигиталното клиентско досие** се използва от екипа на центъра и позволява систематизиране на данните за всеки клиент – видове получени услуги, резултати от изследвания, проведени консултации. Особено полезна е системата за оперирането на клиентските досиета за хора, живеещи с ХИВ, които получават услугата „водене на случай“ от екипа на центъра. Всички дигитални услуги се предоставят както и досега – **анонимно, с уникален код, съдържащ комбинация от инициали и цифри,** без съхранение на лични данни, разкриващи самоличността на клиентите.

Проектът „Дигитално дискретни“ бе финансиран от програма „Кризата като възможност“ на Столична община, администрирана от Асоциация за развитие на София

През 2021 г. CheckPoint София предостави безплатни тестове и консултации за ХИВ, хепатит В и С и сифилис за глухи хора

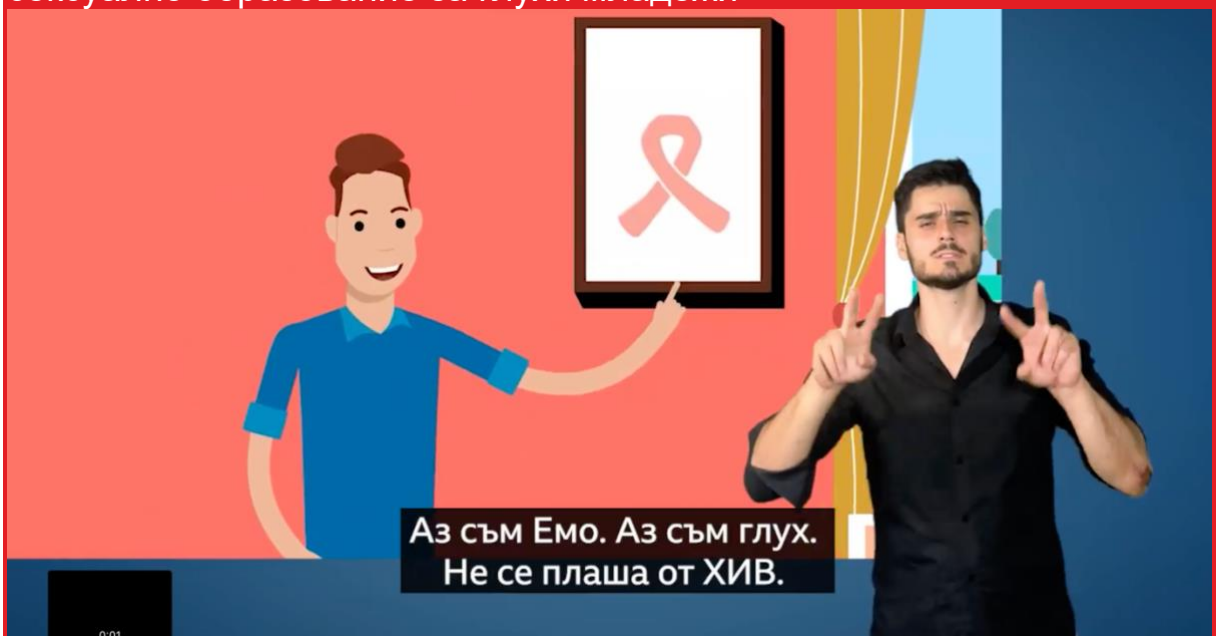

През 2021 г. CheckPoint София предостави услугите си по безплатно и анонимно тестване за ХИВ, хепатит В и С и сифилис на български жестов език. Центърът нае с обучен консултант, който може да окаже емоционална подкрепа на всеки, който има притеснения за сексуалното си здраве и сексуалнопреносимите инфекции, но няма възможност да получи специализирано консултиране, поради това, че не чува.

В центъра без притеснения напълно анонимно и безплатно могат да се консултират гей глухи момчета и мъже, хетеросексуални и гей двойки, както и бъдещи родители. Центърът предостави на глухите хора и кратки обучения по отношение на предпазването от нежелана бременност, както и лекции за сексуалнопреносимите инфекции.

През 2022 г. CheckPoint София придружи 4 глухи пациенти с положителен резултат за някоя от сексуалнопреносимите инфекции до съответната здравна институция за продължаващо лечение.

Образователна видеопоредица на жестов език предостави сексуално образование за глухи младежи

Единственият у нас център за сексуално здраве CheckPoint София разказва във видеопоредица на жестов език основни факти за ХИВ и сексуалнопреносимите инфекции и заболявания.

11 видеа, посветени на вируса на СПИН, сексуалното здраве, превенцията и лечението на основни заболявания, предавани по сексуален път, са достъпни на жестов език за глухите хора у нас. Инициативата е на здравния център **CheckPoint София, създаден и управляван от сдружение „Здраве без граници“** и е финансирана от **VIVACOM Регионален грант.** Тя се реализира в партньорство с жестовия преводач и финалист в „България търси талант“ **Борис Бъндев и Цветелин Дерменджийски, съосновател и на Stray Sheep**, както и на графичния дизайнер Александър Христов.

НА ФОКУС: ТЪРСИМ РЕШЕНИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРОБЛЕМИ НАВЪН

CheckPoint София участва в онлайн дебат на POLITICO: България буксува в превенцията на ХИВ

Когато става дума за България, всички казват, че нашата страна е с нисък риск за развитие на ХИВ пандемия. България не е и обект на интерес за международните организации и за политиците. В същото време пред нашата малка страна има сериозен проблем – от средата на 2017 г. липсва държавна подкрепа за услугите за превенция на ХИВ. Без целенасочени усилия, това ще доведе до скрита ХИВ епидемия – от четири години живеем с отделни проекти на различни организации. Тази картина за състоянието на превенцията и контрола на ХИВ очерта председателката на Сдружение „Здраве без граници“ Елена Биринджиева, която участва в събитието „Телескоп POLITICO: Новата епидемия от СПИН – как Европа може да изпълни ангажиментите си за борба с ХИВ/СПИН“. В събитието, проведено през 2021 г., участваха още представители на Gilead, UNAIDS , Deutscher Bundestag, ISGlobal, Фондация „Елтън Джон AIDS“, както и евродепутати.

„Достъпът до изследвания за ХИВ в България е ограничен – заради COVID-19 държавните центрове не работят активно с пациенти. Бих искала някой да чуе, че за да се постигнат целите 95-95-95, трябва да се предоставят специализирани услуги за различните групи. Без интерес от страна на политиците, достъпът ще бъде органичен и ще имаме скрита епидемия, докато оставаме в статистиката като държава с ниска превалентност“, коментира Елена

Биринджиева, която управлява и единствения недържавно финансиран център за безплатни тестове за ХИВ CheckPoint София.

След като Глобалният фонд се оттегли през 2017 г., политиците в България се опитаха да се справят с епидемията с национални ресурси – проведоха се много срещи и инициативи, но в крайна сметка все още страната ни е без подходящ механизъм за финансиране на превенцията на ХИВ, без програми за намаляване на вредите и др., допълни в рамките на дискусията още Биринджиева.

Тя посочи още, че националната програма за превенция на ХИВ 2021-2025 г. все още е някъде по коридорите на властта и повече от 8 месеца няма национална програма, която да обезпечава мерките за превенция и контрол на ХИВ в България. Биринджиева допълни, че национално проучване от 2018 г. , проведено от Изследователски център „Тренд“ по поръчка на „Здраве без граници“, показва, че нивото на стигмата у нас към ХИВ е изключително високо.

В БИТКА СЪС СТИГМАТА

„Здраве без граници“ и нейният CheckPoint София във филма „Жените наистина плачат“ с изключителната Мария Бакалова

Здравният център CheckPoint София и ХИВ консултантът ни Елена Биринджиева, са част от филма на режисьорките Мина Милева и Весела Казакова – „Жените наистина плачат“.

„Жените наистина плачат“ разказва за пет жени от едно средностатистическо българско семейство, които се опитват да отстояват себе си в страна, раздирана от хомофобия и предразсъдъци. Историята във филма се върти около инфектирано с ХИВ момиче (в ролята номинираната за „Оскар“ Мария Бакалова) и жените в нейното семейство.

В една от ключовите сцени Елена Биринджиева съобщава положителния резултат от бързия ХИВ тест и предоставя информация за следващите стъпки на героинята на Мария Бакалова. Тази сцена е повратна за лентата, защото пресъздава по достоверен начин страховете, притесненията и очакванията на хората, които научават за своя положителен ХИВ статус в здравния център.

„За мен беше много емоционално да съм част от филма. Всяка година здравния ни център открива всеки четвърти инфектиран с ХИВ в страната и въпреки, че 20 години работя с живеещи с ХИВ, никога не ми е лесно да кажа положителния резултат. Зад диагнозата винаги стоят много чувства, емоции, отношения. За мен е щастие да говоря за ХИВ сега, когато с една таблетка дневно пациентите могат да контролират живота си, да имат здрави деца и да не предават вируса на партньорите си. Щастлива съм, че бях рамо до рамо с екипа и с Мария Бакалова и дадох своя принос за това да се знае, че ХИВ не е смъртна присъда“, коментира в рамките на представянето на филма пред публиката в София Елена Биринджиева.

Лентата „Жените наистина плачат“ беше представена пред зрители в Дома на киното в столицата в края на ноември 2021 г. В представянето участва част от актьорския състав и режисьорките Мина Милева и Весела Казакова. В дискусията след филма бяха засегнати важни въпроси, свързани с правата на жените, отложеното ратифициране на Истанбулската конвенция и др.

ВАЖНИ СА ХОРАТА. И ТЕХНИТЕ ИСТОРИИ.

Да продължиш да живееш след ХИВ

Като всеки млад човек, аз се радвах на живота. 27 години. В различни етапи от живота съм опитвал с жени, с мъже. С двама мъже. Имах хубава дълга връзка с жена – 4 г., после връзка с мъж и все нещо не ми достигаше. И аз го гонех. **През**

цялото това време, до тези мои 27 г., съм се пазил в 80% от случаите, но една вечер си позволих да се видя с бивше гадже, на което нелепо (ТЪПО) вярвах. Прекарахме страстна и хубава вечер. Той дори ме накара да се замисля и да си кажа, че това, което гоня, може би съм го хванал. На следващата вечер се видяхме отново… И отново. После трябваше да замина за провинцията, върнах се след 1 седмица. **И се разболях.** Диагноза: ОВИ – температура, кашлица, подути сливици. Лекуват ме антибиотици, противовъзпалителни и супите на Мама. За една седмица на легло отслабнах с 5-6 кг. Започнаха да се подуват лимфните възли по цялото ми тяло. И така… Тялото ми успя да се пребори.

УЖ…

И аз тръгнах по лекари. Майка ми е общопрактикуващ лекар. Аз ходех тайно по лекари, без да казвам на майка ми, и всички имаха съмнение за хепатит и проблеми с черния дроб и далака. За три месеца никой не подозираше, че може би имам ХИВ.

Един ден уморен, без много сили, аз прочетох за ХИВ и симптомите пасваха. Тогава разбрах за оралните тестове, които се предлагаха, и си с поръчах тест по пощата. Няколко дни не си направих теста, защото ме беше много, много страх.

След няколко дни отворих теста. **Треперех целият. Сърцето ми влезе в гърлото.** Изпълних указанията и зачаках 20 минути, а тестът така и не беше категоричен. Намерих профила на CheckPoint София в Grindr и им писах. Пратих снимка на консултанта, пратих му снимка на теста и той каза, че трябва да повторим теста с капка кръв. Момчето ми каза още, че не трябва да се притеснявам и че ми гарантира пълна конфиденциалност. Не смеех и да си помисля какво ще се случи, ако майка ми, лекарката, научи, че съм гей и че съм с ХИВ.

Беше ме много страх от резултата. Имаше някаква тънка бледа черта, като според инструкциите това не беше много ясно – положителен ли е или отрицателен. Не ми се четяха инструкции, исках да говоря с някого веднага. Бях в паника. Момчето от центъра ми даде телефон, чухме се по телефона, минаваш полунощ. Той ми каза да отида на другия, неработен за тях ден, в 13.00 часа.

В уречения час отидох притеснен и уплашен какво да правя, ако резултатът е положителен и колко ми остава. По пътя си мислех за това, че ако е положителен резултатът, животът ми ще се срине, всичко ще завърши. Мислех си и защо на мен…

Вътрешно усещах, че може би съм с ХИВ…

Посрещна ме едно момче. Взе ми кръв, говори с мен, а докато чакахме резултата 15 минути, аз се чудех на кой свят съм. Мина вечност. Не спирах да се питам какво ще правя, ако резултатът е положителен, какво се случва, колко време би ми оставало…

Времето за теста мина и той ме покани да вляза отново в кабинета. Беше много деликатен, когато ми съобщи новината. И тогава се сринах. **Нямам спомен за 15-20 минути от живота си.** Момчето се опита да ме успокои, каза, че животът ми не свършва. И че това, че съм с ХИВ, не ме прави по-различен. Трябвало да спазвам някои прости правила, щял съм да доживея дълбока старост, ако започна терапия и се придържам към нея. Даже се пошегува, че ми го обещава, освен ако не ме блъсне кола.

Това момче не ме беше приятел. Но ме изслуша, говори с мен, даде ми кураж да продължа. Подаде ми ръка, не ме остави. **Беше единственият, с който можех да говоря за това, което ми се случва, когато и колкото пъти поискам.**

След това имаше процедура по изследвания за установяване на най-подходящите за мен лекарства. Дори не знаех, че сме толкова в крак с лечението на ХИВ. Докато чаках да започна терапия и да стана „нормален“ отново, тоест да върна показателите, които бяха доста извън нормите, можех да се пазя, да се храня здравословно и да крия болестта си от майка ми и близките ни.

Започнах терапия и всичко вървеше нормално, спазвах всичко (пиех хапчетата, но от кутия с витамини). След третия месец бях с неоткриваем вирусен товар. **Не можех вече да предам ХИВ, и по-важното – бях възстановил имунната си система и бях поставил вируса под контрол.**

Бях отново аз, но без никой да знае, че си падам по мъже – и за капак – и ХИВ.

Исках да кажа на някого, някой близък, който да не се уплаши и да избяга. Без да ме съди! За мое щастие имах точния човек – имам 5-6 близки приятели, но трима от тях ме познават напълно. Хора, на които мога да разчитам 100%. Обадих се на една от приятелките си и след 30 минути и разказах всичко. Пак плаках. Получих прегръдка и уверение, че тя е до мен. Това ми даде страшна сила да продължа, като знам, че някой е на моя страна.

Знам, че е трудно, понякога е срамно да се изследваш. **Ужасно шокиращо е да научиш.**

Но съм щастлив, че има надежда и че с ХИВ се живее.

Пазете се, а ако не се пазите – изследвайте се. И не отказвайте помощ.

Вече три години водя живот с ХИВ. Но май винаги съм бил ПОЗИТИВЕН ЧОВЕК.

Да се влюбиш в човек с ХИВ и да победиш страха си

Казвам се Игнат* и съм на 32 години.

До 26-годишна възраст се подлъгвах да практикувам секс без кондом и всеки път преди да се изследвам треперех целия. Един път след незащитен секс получих обрив по кожата. Зачудих се дали това може да е симптом на HIV, зачетох се, но не намерих убедителна информация. Няколко месеца по-късно четох статия, в която пишеше, че ХИВ започва точно с обрив.

Тогава ме обзе паника и започнах да се задушавам.

Изстрелях се мигновено да се изследвам. Никога няма да забравя 10-те минути, в които чаках резултата, като очаквах резултатът да е позитивен. **Казаха ми, че е отрицателен, а аз не можех да повярвам и няколко пъти питах лаборанта дали е сигурен.**

Чувствах се като спечелил от лотарията. След тази случка започнах да правя безопасен секс, независимо колко съм бил изкушен да се поддам. И така 6 години.

Преди известно време се запознах с един симпатичен младеж. Харесахме се веднага. Момчето взе да ме разпитва дали си имам гадже, а аз самият, дистанцирайки се от връзки, започнах да му обяснявам как съм много мнителен и търся кусури, за да разкарам човека. Опитвах се да му кажа, че съм голяма риба, да не се занимава с мен. Надявах се да го откажа – не успях.

Сега сме двойка.

Първите няколко дни бяха направо магични. Още на същата вечер му отидох на гости, след това решихме да се преместим у дома и прекарахме там вечерта. На следващата вечер бяхме отново в тях. И така до третата вечер, в която усетих че почвам да хлътвам все повече и повече. Прекарахме си страхотно – играхме жестоки бордови игри с приятели, победих и бях супер щастлив.

След тази прекрасна вечер ние отново бяхме у нас, в леглото. И тогава той започна – ***„Трябва да ти кажа нещо, не съм сигурен дали още да ти го казвам…“.*** В този момент центрофуга започна да бушува в стомаха ми. Интуицията ми беше заредила трите буквички – дори и да не ми го беше го казал тогава, вече знаех какво иска да ми сподели. Съвсем искрено и доблестно ми сподели, че от няколко години живее с HIV.

Бях едновременно в шок от споделеното, но и впечатлен от неговата искреност – на третия ден пичът свали абсолютно всички карти на масата. Опитах се да го подкрепя. Оценявах искреността и това е едно от нещата, които до ден днешен ценя у него. **Всъщност, това е едно от нещата, заради които съм с него.** Беше изключително емоционална и за двама ни вечер.

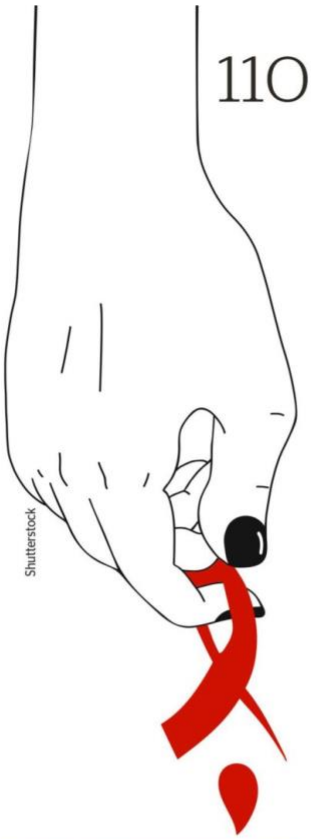
В онази вечер аз се сблъсках със страха си. Дни след това имах емоционални моменти на опустошеност, потърсих помощ от близък приятел, като не знаех какво да очаквам от реакцията му. Той подходи абсолютно приятелски и затвърди мнението ми, че е страхотен човек. **Подкрепи ме, сподели ми, че няма опасност, стига моят човек да се придържа към терапията си.** Чувайки това от близък човек, се успокоих. Започнах да се чувствам стабилен – за мен стабилността е ценност и се стремя към нея, било то съзнателно или не.

Превърнах се в HIV експерт – знам номера на моя партньор – ако евентуално е болен и се наложи, да му взема медикаментите. Инструктиран съм, ако има катастрофа или съмнения, че доктори откажат да му окажат медицинска помощ, какво да правя. **Опитвам се да съм подкрепящ партньор, но докато стигна до тази фаза, пътят беше трънлив.** Наскоро си дадох равносметка, че цялото това преживяване може да се сравни все едно аз съм с прекарал първоначалната инфекция. Преди няколко дни попитах партньора си *„Как изглеждах като ми спомена?“.* Той се усмихна и отговори лаконично – *„Ужасен“.*

Споделям тази история с надежда да успея да подкрепя други хора, които попаднат в моята ситуация. През цялото време виждах в партньора си човек с ценности и с времето успях да обуздая страха си. **Самият той ми споделя страхове, че някой ден бих го оставил за човек, който не е носител на вируса.** Отговорих му, че не съм срещал толкова искрен човек и това би взело превес пред един негативен статус. И това наистина го мисля, не са клишета, с които се опитвам да го успокоя за дадения момент.

КОМЕНТАР

Липсата на адекватна държавна политика усложнява диагностиката и контрола на ХИВ у нас, коментират експертите на „Здраве без граници“ в публикация на „Капитал“ през 2021 г.

Shutterstock

Живеещите с ХИВ страдат повече от предразсъдъци, отколкото от вируса

Липсата на адекватна държавна политика усложнява диагностиката и контрола на ХИВ в България

Александър Миланов

През май 2019 г. новината за смъртта на британеца Крейг Харпър влезе в българските новини, след като стана ясно, че в няколко болници му е отказано лечение заради това, че е с ХИВ. Година по-късно на 24-годишния Петър е отказана рутинна операция за корекция на изкривена носна преграда, защото е диагностициран с ХИВ. Преди да сподели това с лекуващия си лекар, са обсъждали как ще протече операцията. След "новината" медикът отказва да я направи.

Няма значение, че ХИВ инфекцията вече е хронично заболяване, контролирано с една или две таблетки дневно. Без значение е и че лекарите са защитени от инфектиране с най-обикновените защитни средства - ръкавици, маски, очила, с каквито би следвало да приемат всеки пациент, който може да е потенциален носител на инфекцията. Живеещите с ХИВ в България продължават да са повод за стигма, включително и в здравеопазването, и то повече от 30 години.

Първите случаи

В България първите четири случая на ХИВ са открити през 1986 г. сред моряци. Няколко от тях все още са живи. Редица научни изследвания показват, че навременното започване на терапията за контрол на ХИВ позволява на живеещите с ХИВ да живеят дълго, в добро здраве, да водят нормален живот, без риск да инфектират никого, включително интимните си партньори. В този смисъл от медицинска гледна точка напредъкът е огромен. Но много малко е направено по отношение на стигмата, на дискриминацията, на достъпа до лечение на придружаващите заболявания. Дори сред медицинските специалисти има много незапознати с новостите в лечението и контрола на ХИВ. Все още има медици, които не знаят, че рискът от инфектиране при убождане с игла на пациент с ХИВ например е едва 0.3%. Малцина са онези, които знаят, че пациент, постигнал с терапия т.нар. неоткриваем вирусен товар, не може да предава ХИВ.

ХИВ вече трудно убива

- но стигмата - категорично да, коментира Елена Биринджиева от сдружение "Здраве без граници", което вече 21 години предлага безплатни и анонимни тестове за ХИВ, както и грижа след положителния резултат.

Освен стигмата другият огромен проблем пред успешната превенция и контрол на ХИВ/СПИН в България е липсата на постоянни държавни усилия. "Няма стабилна държавна политика за безплатни анонимни изследвания, за консултиране и придружаване за лечение", категорична е Биринджиева. Този проблем се вижда ясно след 2017 г., когато от България се оттегля

Глобалният фонд за борбата срещу СПИН

туберкулоза и малария, който дотогава е финансирал мрежа от граждански организации за работа с рисковите групи, както и държавни усилия за превенция и контрол на вируса. Според експертни оценки след изтеглянето на фонда 25% от гражданските организации, работили "на терен", изцяло са прекратили дейността си. Останалите запазват частично услугите, които предоставят на кампаниен принцип, най-вече благодарение на останали от преди това материали и ресурси.

Междувременно държавата в лицето на Министерството на здравеопазването прие и тази година

Националната програма за превенция и контрол на ХИВ

и сексуално предавани инфекции със срок до 2025 г. Според експертите обаче тя е само на хартия и ще се окаже не особено работеща, докато не се реши въпросът с финансирането на дейностите за превенция сред уязвимите от ХИВ общности. Към момента това финансиране според чиновниците може да става само чрез обществени поръчки. Участието в тях обаче е непосилно за неправителстве-

ните организации, тъй като е съпътствано с редица административни и финансови тежести. Те трябва да имат достатъчен финансов ресурс, за да изпълнят първоначално дейностите, да осигурят пари за банкови гаранции и др. "Условията са разписани като за търговски дружества и гражданските организации нямат шанс да се включат ефективно", коментира Елена Биринджиева. Така финансирането от Глобалния фонд остава без алтернатива у нас вече 5 години. Освен факта, че работата с рисковите групи е социална, а не търговска, от стартирането на процедурата до подписването на договорите с избраните изпълнители минават повече от седем месеца. Това е една от причините да има големи периоди, в които

Няма достъп до безплатно и анонимно тестване

и грижи след положителния резултат сред нуждаещите се.

Лошото планиране и провеждане на обществените поръчки е причина и за нередовните доставки на медикаментите за контрол на вируса. Крачката според медици в правилна посока за контрол на инфекцията е достъпът до терапия за всички засегнати веднага. Но отново заради административни пречки, недобро планиране и липсата на ритмичност на договарянето с обществени поръчки има групи от пациенти, които остават с месеци без основни медикаменти. По данни на Националната пациентска организация (НПО)

Всеки трети пациент с ХИВ е прекъсвал терапията си

за повече от две седмици заради липса на лекарства поради провалени обществени търгове. "Преди 2-3 години едно от лекарствата, което е гръбнак за лечението за ХИВ, липсваше за 700 пациенти за повече от месец. През 2020 г. 200 пациенти останаха без друго важно лекарство. Това е опасно за пациентите, защото може да доведе до прогресия на инфекцията или резистентност към терапията", коментира д-р Станимир Хасърджиев, председател на НПО.

През 2021 г. най-големият проблем за ХИВ позитивните у нас е липсата на изследвания за т.нар. вирусен товар, които показват до каква степен е под контрол вирусът. Вече половин година за голяма част от пациентите у нас това изследване е мираж и не се прави регулярно, както го изисква медицинският протокол, коментира Хасърджиев.

Според различни данни установените

С ХИВ през годините са около 3600 - 4000 българи

от които повече от 80% са мъже. Наблюденията на специалисти показват обаче, че инфектираните са поне два пъти повече от официално регистрираните.

Всяка година се установяват средно 250 нови случая, като в страната се правят повече от 200 000 теста. През 2020 г. обаче всеки пети от новите случаи е установен при изследване на едва 3000 души от рискови групи в здравния център на сдружение "Здраве без граници". Това доказва, че работата конкретно с рисковите общности има много по-висока ефективност за навременното идентифициране на носителите на вируса и съответно за превенция на разпространението му, отколкото да се разчита на случаен скрининг сред масовата популация. В същото време точно неправителствените организации, които работят с рисковия контингент, в момента нямат достъп до държавно финансиране за превенция на ХИВ/СПИН. От това държавата само губи, тъй като ако не бъдат установени навреме и не бъде осигурена терапия за носителите на вируса, те ще разпространяват вируса и неминуемо ще имат усложнения, които струват скъпо на здравната система и създават тежест на социалната и осигурителната система у нас.

При правилна държавна политика, която достига до тези, които имат нужда, прогнозата на специалистите е, че случаите ще започнат да намаляват. Причините за това се крият в навременното стартиране на терапия на живеещите с ХИВ, които благодарение на лекарствата "прекъсват" пътя на вируса и не го предават. Не са малко и българите, които приемат PrEP против ХИВ - таблетка, която предотвратява инфектирането с ХИВ, ако се приема по схема преди и след рисков сексуален контакт. Осигуряването на терапия за предпазване от ХИВ също е мярка, която ще има добавена стойност за намаляването на ефектите от СПИН пандемията у нас. Въпреки ползите от тази терапия лекарството против ХИВ все още е финансово непосилно за онези, които искат да го приемат.

Данните показват още, че именно поради липсата на адекватна държавна политика у нас все повече

Пациенти с ХИВ се откриват във влошено състояние

когато инфекцията вече е преминала в СПИН. Затова съветът на експертите към уязвимите от ХИВ рисковите общности е да намерят начин да се изследват регулярно. А към държавата - да намери разумния начин за финансиране на дейности за анонимно и безплатно изследване, както и да гарантира предвидимост в обществените поръчки за осигуряването на медикаменти и изследвания на вирусния товар, които да гарантират стабилност в лечението и контрола на ХИВ у нас. ●

Профил

Александър **Миланов** е специалист по социална работа и застъпничество за правата на пациентите у нас. Част е от екипа на Националната пациентска организация. Работи активно за подобряване на благосъстоянието на пациентите и гарантирането на правото на качествени здравни грижи.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

на *СДРУЖЕНИЕ ЗДРАВЕ БЕЗ ГРАНИЦИ*

ЕИК *131252317*

адрес *България, гр. София, жк.к Христо Смирненски, бл. 13, вх. 1, ет. 10, ап. 48*

КЪМ *31-12-21*

АКТИВ

Раздели, групи, статии		Сума (хил.лева) текуща година	предходна година
а		1	2
А.	**Записан, но невнесен капитал**		
Б.	**Нетекущи (дълготрайни) активи**		
I.	*Нематериални активи*		
	Общо за група I:	***0***	***0***
II.	***Дълготрайни материални активи***		
1	Съоръжения и други	8	4
	Общо за група II:	***8***	***4***
III.	***Дългосрочни финансови активи***		
1	номинална стойност .....хил. лв.	X	X
	Общо за група III:	***0***	***0***
IV.	***Отсрочени данъци***		
Общо раздел Б:		**8**	**4**
В.	**Текущи (краткотрайни) активи**		
I.	*Материални запаси*		
1	Суровини и материали		4
	Общо за група I:	***0***	***4***
II.	***Вземания***		
1	Вземания от клиенти и доставчици, в т.ч.:	1	
	Общо за група II:	***1***	***0***
III.	***Инвестиции***		
	- номинална стойност .... хил. лв.	X	X
	Общо за група III:	***0***	***0***
IV.	***Парични средства***		
1	В брой	12	12
2	В безсрочни сметки (депозити)	38	107
	Общо за група IV:	***50***	***119***
Общо за раздел В:		**51**	**123**
Г.	**Разходи за бъдещи периоди**		
Сума на актива (А+Б+В+Г)		**59**	**127**

ПАСИВ

Раздели, групи, статии		Сума (хил.лева) текуща година	предходна година
а		1	2
А.	**Собствен капитал**		
I.	*Записан капитал*	*98*	*98*
II.	*Премии от емисия*		
III.	*Резерв от последващи оценки*		
IV.	*Резерви*		
1	Други резерви	(64)	(64)
	Общо за група IV:	***(64)***	***(64)***
V.	***Натрупана печалба (загуба) от минали години***		
	- Неразпределена печалба	26	16
	Общо за група V:	***26***	***16***
VI.	*Текуща печалба (загуба)*	(12)	10
Общо раздел А:		**48**	**60**
Б.	**Провизии и сходни задължения**		
Общо за раздел Б:		**0**	**0**
В.	**Задължения**		
1	Други задължения, в т.ч.	0	1
	- до 1 година	0	1
2	- данъчни задължения	0	1
3	до 1 година		1
Общо раздел В:		**0**	**1**
1	до 1 година	0	1
Г.	**Финансирания и приходи за бъдещи периоди, в т.ч.**		
	- приходи за бъдещи периоди	11	66
Общо раздел Г:		**11**	**66**
Сума на пасива (А+Б+В+Г)		**59**	**127**

Дата: 10-03-22

Съставител: .....
Даниел Барутев /за Одит Уеб ЕООД/

Ръководител: .....
Елена Биринджиева

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ

на *СДРУЖЕНИЕ ЗДРАВЕ БЕЗ ГРАНИЦИ*

ЕИК *131252317*

адрес *България, гр. София, ж.к Христо Смирненски, бл. 13, вх. 1, ет. 10, ап. 48*

за *1.1.2021 - 31.12.2021*

	Наименование на разходите	Сума (хил. лева) текуща година	предходна година
	а	1	2
	А. Разходи		
1	Намаление на запасите от продукция и незавършено производство		
2	Разходи за суровини, материали и външни услуги, в т.ч.	17	15
	а) суровини и материали	6	5
	б) външни услуги	11	10
3	Разходи за персонал, в т.ч.	22	18
	а) разходи за възнаграждение	19	17
	б) разходи за осигуровки, в т.ч.	3	1
4	Разходи за амортизация и обезценка, в т.ч.:	1	0
	а) разходи за амортизация и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи, в т.ч.	1	0
	- разходи за амортизация	1	
5	Други разходи, в т.ч.		
	Общо разходи за оперативната дейност (1+2+3+4+5):	*40*	*33*
6	Разходи от обезценка на финансови активи, включително инвестициите, признати като текущи (краткосрочни) активи, в т.ч.:		
7	Разходи за лихви и други финансови разходи, в т.ч.:		
	Общо финансови разходи (6+7):	*0*	*0*
8	**Печалба от обичайна дейност**	0	11
	Общо разходи (1+2+3+4+5+6+7)	40	33
9	**Счетоводна печалба (общо приходи - общо разходи)**	0	11
10	*Разходи за данъци от печалбата*	*1*	*1*
	- Данъци от печалбата	1	1
12	Печалба (9-10)	0	10
	Всичко (Общо разходи +10+12)	41	44

	Наименование на приходите	Сума (хил. лева) текуща година	предходна година
	а	1	2
	Б. Приходи от обичайна дейност		
1	Нетни приходи от продажби, в т.ч.:	29	44
	в) услуги	29	44
2	Увеличение на запасите от продукция и незавършено производство		
3	Разходи за придобиване на активи по стопански начин		
4	Други приходи, в т.ч.:		
	Общо приходи от оперативна дейност (1+2+3+4):	*29*	*44*
5	Приходи от участия в дъщерни, асоциирани и смесени предприятия, в т.ч.		
6	Приходи от други инвестиции и заеми, признати като нетекущи (дългосрочни) активи, в т.ч.		
7	Други лихви и финансови приходи, в т.ч.:		
	Общо финансови приходи (5+6+7):	*0*	*0*
8	**Загуба от обичайна дейност**	11	0
	Общо приходи (1+2+3+4+5+6+7)	29	44
9	**Счетоводна загуба (общо приходи - общо разходи)**	11	0
10	Загуба (9+ ред 10 от раздел А)	12	0
	Всичко (Общо приходи +10)	41	44

Дата: 10-03-22

Съставител: .....
Даниел Барутев /за Одит Уеб ЕООД/

Ръководител: .....
Елена Биринджиева